

NOG 2 JAAR TIJD VOOR EEN **CONSTRUCTIEF** MIGRATIEBELEID

MEMO UIT HET REGEERAKKOORD

- EEN OPLOSSING VOOR NIET-REPATRIEERBAREN*
- GRONDIGE EVALUATIE VAN VRIJWILLIGE TERUGKEER*
- CORRECT TAALGEBRUIK*
- AUDIT DIENST VREEMDELINGENZAKEN*
- HERSCHRIJVEN WETBOEK VREEMDELINGENRECHT*

Wanneer beginnen we er aan?

ORBIT^{vw}
THUIS IN DE WERELD VAN
DIVERSITEIT & MIGRATIE

een **ORBIT**/AMOS campagne 2016-2017

AMOS is het oecumenisch netwerk christenen & migratie van

ORBIT^{vw} / Asiel Migratie en Ontwikkeling één verhaal in Solidariteit / info: www.orbitvw.be

**Nog 2 jaar tijd voor een *constructief* migratiebeleid.
Wanneer beginnen we eraan?**

Inleiding

Op 11 oktober 2014 legde de regering Michel de eed af. Het regeerakkoord, dat de leidraad is voor het beleid van de regeerperiode werd toen bekendgemaakt.

ORBIT/AMOS heeft dat regeerakkoord met grote aandacht gelezen. Er staan een aantal constructieve zaken in, waar we ons in kunnen vinden. Twee jaar verder stellen we echter vast dat er in een aantal belangrijke kwesties weinig tot geen vooruitgang is geboekt.

Met deze campagne geeft ORBIT/AMOS een memo aan de regering. De tijd dringt om met de constructieve onderdelen van het akkoord over migratie en asiel aan de slag te gaan.

We denken daarbij aan:

- Een oplossing voor mensen die niet-repatrieerbaar zijn
- Een grondige evaluatie van het beleid van 'vrijwillige terugkeer'
- Het belang van een correct taalgebruik
- Een audit van de federale Dienst Vreemdelingenzaken
- Het herschrijven van het wetboek vreemdelingenrecht

ORBIT/AMOS roept de regering op om deze vijf afspraken uit het regeerakkoord - samen met organisaties, academici, advocaten en praktijkwerkers - nu om te zetten in concreet beleid.

Wij hebben er alvast goesting in en vragen dan ook volmondig: 'Wanneer beginnen we eraan?'

Een oplossing voor mensen die niet-repatrieerbaar zijn

In de campagne van 2013-2014 besteedden we met ORBIT/AMOS aandacht aan de situatie van staatlozen en niet-repatrieerbaren onder de slogan 'voor de staatloze en niet-repatrieerbaren migrant is *hier* het nieuwe land'.

Op dat moment verklaarde de directeur-generaal van de Dienst Vreemdelingenzaken dat zoiets als niet-repatrieerbare migranten eigenlijk niet bestaat. Iedereen is repatrieerbaar.

Mensen die niet repatrieerbaar zijn, zijn migranten die een bevel krijgen om het grondgebied te verlaten, maar die niet van het grondgebied verwijderd kunnen worden. In het regeerakkoord staat:

“Daarnaast wordt een oplossing gezocht voor de zeer beperkte groep mensen die buiten hun wil om en ook niet vrijwillig kunnen terugkeren naar hun land van herkomst.”

Door in het huidige regeerakkoord deze passage op te nemen, bevestigt de meerderheid dat mensen die niet-repatrieerbaar zijn bestaan en dat er een oplossing gevonden moet worden voor hun hachelijke situatie. Het is een eerste stap, daar mag het uiteraard niet bij blijven.

In de Algemene Beleidsnota Asiel en Migratie van 27 oktober 2016 wordt met geen woord meer gerept over een oplossing voor mensen die niet-repatrieerbaar zijn.

Niet terug kunnen keren terwijl je ook niet mag blijven, is een onmogelijke situatie. Wie meer wil weten over de concrete situatie van mensen die niet-repatrieerbaar zijn kijkt best op <http://pointofnoreturn.eu/nl/>. Vluchtelingenwerk Vlaanderen tekende voor deze website de levensverhalen op van Lala uit Armenië, Marie uit Congo, Tareq uit Irak, Hagop uit Turkije en Boban uit Macedonië. Hun verhalen laat zien dat een oplossing broodnodig is.

Wij hebben zelf nagedacht over een oplossing.

Wij bieden onze beleidsmakers die weloverwogen oplossing graag aan. Door een artikel 9 (X) toe te voegen aan de verblijfswet van 15 december 1980 kan – onder voorwaarden - een toekenning van een verblijfstitel voor deze groep mogelijk worden gemaakt.

We kiezen voor een nieuw artikel, omdat we een oplossing voor deze doelgroep niet willen vermengen met de algemene nood aan regularisatiemogelijkheden om humanitaire redenen. Die kwestie wordt geregeld door artikel 9bis van de verblijfswet, en daar gelden geen heldere of uitgeschreven criteria. Dit brengt heel wat rechtsonzekerheid mee voor de aanvragers en vraagt ook om een oplossing. Daarnaast is er nog artikel 9ter voor mensen die ziek worden/zijn. Daar gelden duidelijke criteria, hoewel er nog altijd een afweging is door artsen.

Aangezien het bij niet-repatrieerbaarheid om een feitelijke situatie gaat die de betrokken vreemdeling niet veroorzaakt heeft, hebben we in ons voorstel van artikel 9 (X) wel duidelijke criteria voorzien om de niet-repatrieerbaarheid en/of staatloosheid aan te tonen.

¹ http://premier.be/sites/default/files/articles/Accord_de_Gouvernement_-_Regeerakkoord.pdf, p154

Het ORBIT/AMOS voorstel voor een nieuw artikel 9(X) van de Belgische vreemdelingenwet:

§1. De in België verblijvende vreemdeling die, als staatloze erkend werd door de rechtbank van eerste aanleg of het Hof van Beroep, of die het grondgebied niet kan verlaten omwille van een onmogelijkheid om redenen onafhankelijk van zijn wil, om terug te keren naar zijn land van herkomst, verkrijgt een machtiging tot verblijf in het Rijk op basis van een aanvraag bij de minister of zijn gemachtigde.

§2. De aanvraag moet per aangetekende brief worden ingediend bij de minister of zijn gemachtigde en bevat het adres van de effectieve verblijfplaats van de vreemdeling in België. De vreemdeling maakt samen met de aanvraag alle nuttige en recente inlichtingen over die aantonen dat hij erkend is als staatloze of dat een effectieve terugkeer naar zijn land van herkomst of in het land waar hij verblijft door de autoriteiten ervan onmogelijk gemaakt worden. Deze inlichtingen worden gevoegd in en bij een standaardaanvraagformulier, zoals voorzien door de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad. Deze aanvraag bevat de elementen die de niet-repatriëerbaarheid van de vreemdelingen staven.

Deze elementen kunnen bijvoorbeeld zijn:

- a) de vreemdeling heeft zelfstandig geprobeerd zijn vertrek te realiseren door zich te wenden tot de vertegenwoordiging van zijn land van herkomst en/of tot andere landen waarvan op basis van het geheel van feiten en omstandigheden kan worden aangenomen dat hem aldaar de toegang zal worden verleend;
- b) hij heeft zich gewend tot de Internationale Organisatie voor Migratie voor facilitering van zijn vertrek en deze organisatie heeft aangegeven dat zij niet in staat is het vertrek van de vreemdeling te realiseren vanwege het feit dat de vreemdeling stelt niet te kunnen beschikken over reisdocumenten;
- c) hij heeft verzocht om bemiddeling van Sefor en door de overheid erkende diensten en organisaties inzake vrijwillige terugkeer bij het verkrijgen van de benodigde documenten van de autoriteiten van het land waar hij naar toe kan gaan, welke bemiddeling niet het gewenste resultaat heeft gehad;
- d) hij werd opgesloten met het oog op een gedwongen terugkeer die door de minister of zijn gemachtigde niet kon georganiseerd worden omwille van een onmogelijkheid om redenen onafhankelijk van zijn wil
- e) de echtgenoten met een verschillende nationaliteit die afkomstig zijn uit landen die hun gezinshereniging niet toelaten, met het gevolg dat indien geval van verwijdering naar hun respectieve landen van herkomst, hun gezinscel zou verbroken worden, in het bijzonder, wanneer ze een gemeenschappelijk kind hebben.
- f) er is sprake van een samenhangend geheel van feiten en omstandigheden op grond waarvan kan worden vastgesteld dat hij buiten zijn schuld België niet kan verlaten.

§3. De aanvraag om machtiging tot verblijf in het Rijk bedoeld in dit artikel, afgelegd door een vreemdeling die toegelaten of gemachtigd werd tot een verblijf van onbeperkte duur, wordt, wanneer zij nog in behandeling is bij de Dienst Vreemdelingenzaken ambtshalve zonder voorwerp verklaard, tenzij de vreemdeling, binnen een termijn van zestig dagen te rekenen vanaf het inwerkingtreden van deze bepaling of vanaf de overhandiging van de titel waaruit het onbeperkt verblijf blijkt, bij een aangetekende brief aan de Dienst Vreemdelingenzaken, de voortzetting van de behandeling vraagt.

Twee belangrijke randvoorwaarden:

Om ervoor te zorgen dat mensen die in aanmerking komen voor een regularisatie omwille van staatloosheid of niet-repatrieerbaarheid de juiste weg en begeleiding vinden, is het belangrijk dat organisaties die bezig zijn met vrijwillige terugkeer het uitdrukkelijke mandaat krijgen om mensen die niet kunnen terugkeren te begeleiden bij het indienen van een aanvraag artikel 9 (X). Hun attesten hiervoor gelden voor de Dienst Vreemdelingenzaken als bewijs van niet-repatrieerbaarheid.

Voorts is het billijk dat mensen die niet-repatrieerbaar zijn, vrijgesteld worden van het betalen van een retributie voor een verblijfsaanvraag. Zij kunnen niet anders dan een vraag voor verblijf stellen aan de overheid die hen eerst had uitgewezen, maar niet slaagt in de effectieve omzetting van het uitwijzingsbesluit.

Beleidsaanbevelingen:

-
- Artikel 9 (X) voor de regularisatie van het verblijf van mensen die niet-repatrieerbaar zijn, wordt ingeschreven in de verblijfswet van 15 december 1980
 - Organisaties die vrijwillige terugkeer begeleiden krijgen het mandaat en de opdracht om cliënten die niet-repatrieerbaar zijn bij te staan bij hun verblijfsaanvraag via artikel 9 (X).
 - Verblijfsaanvragen onder artikel 9 (X) worden toegevoegd aan de lijst van uitzonderingen voor het betalen van retributie.
-

Een grondige evaluatie van het beleid van 'vrijwillige terugkeer'

Het regeerakkoord vermeldt dit over het terugkeerbeleid van personen die een bevel kregen om het land te verlaten:

'De regering zal op basis van de evaluatie een kwaliteitsvol, humaan en duurzaam terugkeerbeleid realiseren volgens het principe 'vrijwillig als het kan, gedwongen als het moet'².

² http://premier.be/sites/default/files/articles/Accord_de_Gouvernement_-_Regeerakkoord.pdf p 158

Er wordt uitgegaan van een scenario waar sterker zal worden ingezet op vrijwillige terugkeer. De begeleiding en de ondersteuning zou eveneens worden toevertrouwd aan ngo's op basis van een overeenkomst met Fedasil, naast de taken van DVZ inzake terugkeer die onverkort blijven gelden.

Daarnaast wordt ook sterker ingezet op gedwongen terugkeer door de overheid. De regering maakt optimaal gebruik van de Europese fondsen en van de Frontex vluchten.

De voorbije jaren heeft de regering haar beleid inzake (vrijwillige) terugkeer aangepast op basis van de *Europese Terugkeerrichtlijn*³.

- Wie een bevel ontvangt om het Grondgebied te verlaten (BGV), krijgt **in plaats van 5 dagen nu 30 dagen om het vertrek voor te bereiden**.
- Het ontvangen van een BGV is niet meer zo vrijblijvend als in het verleden. **SEFOR**, de overheidsdienst die instaat voor de opvolging en begeleiding van de uitgewezen mensen, werkt samen met de lokale gemeentelijke administraties om het 'onderduiken' te voorkomen. Dit vertaalt zich ook in het terugkeertraject voor mensen in opvanginitiatieven of speciaal hiervoor geopende open terugkeercentra. Mensen die zelfstandig wonen krijgen een oproep halverwege de 30 dagen om te laten weten of ze al stappen hebben ondernomen om vrijwillig terug te keren.
- België laat nu ook **controleren of mensen inderdaad gehoor hebben gegeven aan het bevel** vanuit het principe; 'als je niet vrijwillig vertrekt, dan volgt er een traject om gedwongen te worden teruggestuurd'. Mensen kunnen hiervoor aangehouden en vastgezet worden in een van de gesloten centra voor mensen zonder verblijfspapieren: Caricole-Melsbroek, Steenokkerzeel, Vottem, Merksplas en Brugge.
- **Gezinnen met minderjarige kinderen** worden na de administratieve aanhouding vanwege het ontbreken van verblijfspapieren opgevangen in terugkeerwoningen met het oog op verwijdering van het grondgebied. Het is vanwege de kinderen en het Kinderrechtenverdrag dat zij niet in de gesloten centra terecht komen, omdat deze accommodaties niet geschikt en aangepast zijn om kinderen op te vangen. In de beleidsnota 2017 van de staatssecretaris voor asiel & migratie wordt aangekondigd dat er toch weer ingezet wordt op een periode van opsluiting van gezinnen met kinderen.
- Mensen die gedwongen worden het land te verlaten riskeren ook een **inreisverbod** van bijvoorbeeld 3 jaar, maar dit kan in bepaalde omstandigheden ook oplopen tot 8 jaar.

³ <http://www.emnbelgium.be/nl/nieuws/nieuwe-wet-ter-omzetting-van-de-terugkeerrichtlijn>

Hoe duurzaam is vrijwillige terugkeer?

België geeft aan mensen met een Bevel om het Grondgebied te Verlaten (BGV) het dwingende advies om vrijwillig te vertrekken: op eigen initiatief.

De mensen kunnen hiervoor bijkomend beroep doen op **begeleiding via het netwerk van IOM** (*International Organisation for Migration*) die verschillende partnerorganisaties heeft zoals Fedasil, Caritas International, Seso, OCMW's, CAW's en een aantal migrantenverenigingen. Fedasil staat in voor de coördinatie. Mensen kunnen via hen beroep doen op:

- Bijstand voor vertrek
- Reisbegeleiding
- Rechtstreekse financiële bijstand voor kwetsbare groepen
- Bijstand bij aankomst (verder reizen, tijdelijke opvang,.....)
- Reïntegratiebijstand na terugkeer (tewerkstellingsproject, hulp bij medische problemen, sociale begeleiding, materiële steun,.....)

Uit de statistieken van Myria, het federaal migratiecentrum, leren we dat er **in 2015 4274 mensen vrijwillig zijn vertrokken met of zonder bijkomende begeleiding. Het aantal mensen dat gedwongen uit het land werd verwijderd was 4245.**

Mensen vertrekken 'vrijwillig', maar heel vaak met een bezwaard hart over gemiste kansen. Maar hoe staat het met de kansen die ze vinden en krijgen na terugkeer? Succesverhalen en *good practices*rapporten willen ons doen geloven dat dit programma mensen nieuwe en duurzame kansen geeft voor hun toekomst.

Maar is dat zo? En in hoeverre werd dat al wetenschappelijk onderzocht?

- Zijn de businessplannen voor een eigen job ter plaatse uitvoerbaar en haalbaar?
- Is de nieuwe omgeving bereid de terugkeerders op te nemen en werk te geven?
- Hoelang worden mensen met medische problemen geholpen op financieel vlak en kunnen ze nadien gebruik maken van een bestaand systeem van verzekering voor hun medische verzorging op lange termijn?
- Vinden kinderen gemakkelijk aansluiting bij het onderwijssysteem van het land van herkomst, waar sommigen nooit geweest zijn?
- Wat kan er verbeterd worden aan de voorbereiding in België en de opvolging in het land van terugkeer?
- Hoe verloopt de communicatie tussen de reïntegratiebegeleiding in het land van terugkeer en de voorbereidende begeleiding in België?

Onze beleidsaanbevelingen:

-
- De evaluatie van het beleid van vrijwillige terugkeer staat onder leiding van academici en gebeurt in samenwerking met alle betrokken actoren in binnen- en buitenland.
 - Mensen die vrijwillig terugkeren worden een lange tijd opgevolgd, om de duurzaamheid van de terugkeerprogramma's te toetsen.
 - In het kader van de vrijwillige of gedwongen terugkeer van families met minderjarigen, wordt het belang van het kind (mee) in overweging genomen. Begeleiders van de terugkeer volgen een specifieke opleiding over de kinderrechten en hoe ze in de praktijk gerespecteerd dienen te worden.
 - De methodiek van 'Toekomstoriëntatie van mensen zonder wettig verblijf' wordt meegenomen in de evaluatie, zoals onder meer aangegeven in de decretale opdracht van de Centra Algemeen Welzijnswerk.
-

Het belang van een correct taalgebruik over migratie- en asielzaken

ORBIT/AMOS vindt het een stap vooruit dat in het regeerakkoord een correcte terminologie wordt gebruikt over migratie- en asielzaken. Zo wordt bijv. consequent de term 'mensen zonder wettig verblijf' gehanteerd. Er was ook een afspraak om voortaan te communiceren met die correcte woorden.

Die afspraak hield niet lang stand. Zowel administraties als beleidsmakers nemen makkelijk 'oude woorden' in de mond die vaak niet blaken van respect voor de menselijke waardigheid van elke persoon.

Taalkundig is het begrip 'illegaal' de facto voorbehouden als adjectief voor de aanduiding van kwesties die 'onwettig' zijn in hun bestaan: illegale praktijken, illegale tewerkstelling, illegale stortingen, illegale dumping,.... Mensen bestaan en dat bestaan kan nooit 'illegaal' zijn. 'Illegaal' is een adjectief dat je niet zomaar mag omvormen tot een substantief, en al helemaal niet als het over mensen gaat.

Als we mensen beschrijven als 'illegalen', wordt hun identiteit verengd tot hun verblijfsstatus in een land waarvan ze geen staatsburger (meer) zijn. Er bestaan staatloze immigranten en irreguliere immigranten of mensen zonder wettig verblijf. Hen aanduiden als 'illegalen' is ze in de feiten inhumaan maken. Het woord 'illegaal' werkt bovendien criminaliserend. Het staat daardoor een eerlijk debat in de weg over de wetten en regels die onwettig verblijf in de hand werken.

Het gebruik van een juiste terminologie gaat dus ook over het opkomen voor het bevorderen van menselijke waardigheid en respect.

PICUM (*Platform for International Coöperation on Undocumented Migrants*) gaf een leaflet uit met als titel ['Woorden doen ertoe! Alternatieven voor 'illegale migrant' in verschillende EU talen'](#). Er staat in uitgelegd waarom het woord 'illegaal' beter niet wordt gehanteerd en wat de alternatieven zijn in de verschillende Europese talen.

Eén van de argumenten is dat het woord 'illegaal' niet meer past bij de hedendaagse Europese waarden. Deze Europese waarden zijn voor onze beleidsmakers vandaag een groot goed. Wij rekenen er dan ook op dat daar door een correct taalgebruik ook zelf mee gestalte aan geven.

Een voorbeeld: tot voor kort was dit het eerste wat je zag als je de website van de Dienst Vreemdelingenzaken bezocht:

HERINNERING Illegalen

In het akkoord van de Belgische regering wordt herinnerd aan het feit dat de regularisatie een uitzonderlijke procedure blijft. In het kader van deze procedure wordt de beslissing op individuele basis genomen.

Het akkoord voorziet geen collectieve regularisaties meer.

Dit betekent dat de Dienst Vreemdelingenzaken in de loop van de komende jaren geen enkele vraag om collectieve regularisatie in overweging zal nemen.

Wij hebben contact opgenomen met de Dienst Vreemdelingenzaken. Zonder succes. Pas onze vraag voor de tussenkomst bij de federale ombudsdienst én maanden wachten werd de tekst als volgt aangepast.

HERINNERING mensen zonder wettig verblijf

In het akkoord van de Belgische regering wordt herinnerd aan het feit dat de regularisatie een uitzonderlijke procedure blijft. In het kader van deze procedure wordt de beslissing op individuele basis genomen.

Het akkoord voorziet geen collectieve regularisaties meer.

Dit betekent dat de Dienst Vreemdelingenzaken in de loop van de komende jaren geen enkele vraag om collectieve regularisatie in overweging zal nemen.

Hoewel over de rest van de kadertekst ook nog veel discussie kan gevoerd worden (collectieve regularisaties bestaan immers niet), weten we dat 'woorden' meer zijn dan letters en dat ze ook de toon zetten voor het maatschappelijk debat.

Het is daarom heel betreurenswaardig dat het staatssecretariaat in haar beleidsnota Asiel en Migratie 2017 van 27 oktober 2016, ondanks de eerder gemaakte afspraken bij opmaak van het regeerakkoord, veelvuldig de term 'illegalen' gebruikt. Deze term is noch taalkundig, noch humanitair, noch juridisch correct.

Wij vragen dan ook aan alle overheden, maar ook aan de media om het te hebben over mensen zonder wettig verblijf.

Een tweede voorbeeld geeft aan dat dit kan leiden tot intern kwaliteitsbeleid. Toen we, naar aanleiding van een bericht op www.deredactie.be vroegen aan de VRT om hun terminologie in die zin aan te passen kregen we volgende reactie:

*'We hebben het artikel intussen aangepast. **De VRT kiest ervoor de term illegalen niet te gebruiken maar 'mensen zonder papieren'**. We hebben de redactie er attent op gemaakt.'*

Toen we verder navraag deden naar hoe bindend deze afspraak is, gaf de Dienst Diversiteit van de VRT toe dat er nog heel wat journalisten zijn die geregeld de verkeerde term gebruiken. De Dienst Diversiteit roept ons echter op om dit steeds aan hen te melden. Hoe meer meldingen zij binnenkrijgen, hoe vaker journalisten hierop kunnen worden aangesproken. (diversiteit@vrt.be)

Maar er is meer.

De verhoogde aankomst van asielzoekers en migranten werd door media en politiek besproken als een crisisfenomeen. Zo'n fenomeen heet: **'alarterende framing'**. De aankomst van nieuwkomers wordt geduid met een flinke geut watertermen: 'tsunami's, golven, dijkbreuken, stromen, overspoelingen,...' . De nieuwkomers worden voorgesteld als 'binnendringers' of 'indringers'. Anderen benoemen ze enkel als slachtoffers. Ook die **'simpele' voorstelling van zaken helpt noch de samenlevingsopbouw, noch de migranten vooruit.**

Een humaan en rechtvaardig migratiebeleid wordt pas mogelijk als er een terminologie wordt gebruikt die ons niet afleidt van wat er écht nodig is. Wat zijn de oorzaken van migratie? Wat zijn de bouwstenen van een integratiebeleid? Wat is nodig voor een superdiverse samenleving?

In zijn boek *'De Oplossing'*⁴ schrijft Jonathan Tepperman over het Canadese model het volgende: *"De overheid gaf steeds meer geld uit aan de bevordering van pluralisme en besteedt tegenwoordig meer dan één miljard per jaar aan een breed*

⁴ <http://www.unieboekspectrum.nl/boek/9789000345397/De-oplossing/>

scala van daarbij horende programma's. Deze lopen uiteen van pro-migratiedocumentaires op tv en leermiddelen voor het basis- en voortgezet onderwijs tot gemeentelijke integratieprogramma's. Alles bij elkaar genomen bieden deze maatregelen een verklaring voor wat wetenschappers 'de Canadese uitzondering' noemen: het feit dat men in Canada de protesten tegen immigratie heeft kunnen voorkomen die in vrijwel alle geïndustrialiseerde landen zijn losgebarsten."

Beleidsaanbevelingen:

-
- De overheid, het onderwijs, de niet-gouvernementele organisaties en de media organiseren een interdisciplinair debat om de communicatie over het migratievraagstuk te enten op een toekomstvisie over de supersdiverse migratiesamenleving.
 - Zowel administraties als politici gebruiken consequent een correcte terminologie. Ze vermijden in teksten en verklaringen over migratie het gebruik van 'de watertaal'.
 - We gebruiken 'mensen zonder wettig verblijf' en niet 'illegalen'. In de Vreemdelingenwet wordt het begrip 'gesloten centrum voor illegalen' vervangen door 'Gesloten terugkeercentrum'.
-

Een audit van de Dienst Vreemdelingenzaken

De meerderheidspartijen kondigen in het regeerakkoord een audit aan van de Dienst Vreemdelingenzaken.

Dat is logisch, want De Dienst Vreemdelingenzaken krijgt van de Federale Ombudsman vaak een negatief rapport. Recent nog inzake de toekenning van verblijf om medische redenen.

Ook het kinderrechtencommissariaat vraagt om een andere aanpak. Er zijn veel klachten over het functioneren van de dienst vanuit advocaten, sociale werkers en belanghebbenden.

Het gaat onder meer over onredelijk lange behandelingstermijnen, onredelijke en/of niet-gemotiveerde beslissingen, het niet in overweging nemen van het hoger belang van het kind,...

Een voorbeeld:

Recent publiceerde de federale ombudsdienst een vernietigend [rapport](#) over de werking van de afdeling 9 ter van de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ). DVZ

behandelt de aanvragen voor medische regularisatie. Het rapport concludeert : *'de wijze waarop de Dienst Vreemdelingenzaken de uitvoering van de wettelijke opdrachten toevertrouwd aan haar adviserend geneesheren opvat, druist in tegen bepaalde regels van de Code van geneeskundige plichtenleer van de Nationale raad van de Orde van de geneesheren'*. Verder stelt het rapport dat DVZ geen betrouwbare cijfers publiceert over de behandelingstermijn van een aanvraag tot machtiging of verlenging van verblijf om medische redenen. Sterker nog, de federale ombudsdienst zegt dat de behandelingstermijn van de Medische Sectie willekeurig lijkt te zijn, los van de kenmerken in het dossier.

Het handvest van de gebruiker van openbare diensten van 4 december 1992, en **het charter voor een klantvriendelijke overheid** maken duidelijk wat minimaal mag worden verwacht van een openbare dienst.

Deze twee instrumenten zullen dan ook gebruikt moeten worden om de klantvriendelijkheid van de Dienst Vreemdelingenzaken te meten.

In het charter voor een klantvriendelijke overheid lezen we:

"De aanvraag behandelt ze binnen een redelijke termijn. Deze termijn mag in principe een maximumtermijn van vier maanden niet overschrijden. Voor ingewikkelde dossiers streeft de dienst naar een behandelingstermijn van maximum acht maanden. In dergelijke gevallen moet na vier maanden een voorlopig antwoord worden gegeven, dat tevens de behandelingstermijn preciseert."

ORBIT leest in het laatste jaarrapport van de Federale ombudsdienst dat op het punt van de redelijke beslissingstermijn vooruitgang wordt geboekt. Dat is verheugend. Toch blijken nog (te)veel dossiers niet binnen de 8 maanden behandeld te worden. Het zou beter zijn om bindende termijnen op te leggen aan de Dienst Vreemdelingenzaken. Dit vergroot de rechtszekerheid van de cliënten.

We stellen verder vast dat het aantal positieve beslissingen in **regularisatiedossiers** dramatisch is gedaald. Nochtans zijn er heel wat mensen die in een prangende humanitaire situatie in België verblijven. ORBIT/AMOS vindt het nodig dat een openbare dienst werkt met heldere criteria of minstens gebruik maakt van een instrument dat toelaat de goede en onpartijdige afweging te maken. Aangezien regularisatie van het verblijf nodig blijft en omdat er altijd schrijnende situaties zijn die een oplossing vragen, in het belang van de migrant, maar ook van onze eigen samenleving, is het nodig daar correcte afspraken over te maken. Bij het beoordelen van dossiers is het belangrijk om de 'commissie van advies' terug te activeren. De commissie bestaat en kan op elk moment samengeroepen worden.

Een ander pijnpunt waarnaar gekeken moet worden bij een audit van de Dienst Vreemdelingenzaken is de **invulling van artikel 3 van het kinderrechtenverdrag**:

“Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.”⁵

Toch zien we bij herhaling dat de Dienst Vreemdelingenzaken het belang van het kind niet als eerste overweging meeneemt. Zo lezen we in het jaarverslag van de federale ombudsdienst 2015⁶:

“Het blijkt niet uit de dossiers die de federale Ombudsman heeft kunnen raadplegen dat de Dienst Vreemdelingenzaken daadwerkelijk rekening houdt met het hoger belang van het kind en met de gevolgen voor hem van de behandeling van de verblijfsaanvraag van zijn buitenlandse ouder. Het hoger belang van het kind is geen theoretisch concept: het houdt in dat de administratie concreet en effectief de situatie van het kind onderzoekt en een beslissing neemt die zo goed mogelijk tegemoetkomt aan zijn hoger belang.”

Ook op het gebied van **transparantie** scoort de Dienst Vreemdelingenzaken niet al te hoog. Beslissingen worden slecht of niet gemotiveerd. Zeker bij positieve beslissingen ontbreken motivaties. We zien echter ook dat de Dienst Vreemdelingenzaken enkel nog statistische jaarverslagen schrijft. **Hun laatste activiteitenrapport dateert van 2013.** In dat activiteitenrapport lezen we een zeer groot wantrouwen ten opzichte van eenieder die kritisch is over de manier waarop de Dienst Vreemdelingenzaken omgaat met het behandelen van regularisatieaanvragen. Het hoofdstuk kreeg de welluidende titel: 'de aanvragen voor humanitaire machtigingen tot verblijf: voeten op de grond of uranus?' Een klein citaat uit het jaarrapport 2013:

'In sommige gevallen is de verwarring begrijpelijk, met name indien het gaat om media van wie men niet kan eisen dat ze over een grondige kennis van de complexe wettelijke procedures beschikken, maar er kan geen enkel begrip opgebracht worden voor de duidelijk verdraaide voorstelling van bepaalde feiten door personen die nochtans beweren « experts » te zijn¹. Als men gedurende een zekere periode naar deze verdraaiingen kijkt zou men geloven dat er twee « migratiewerelden » zijn, een echte en een andere die net zover verwijderd is van de migratierealiteit als de planeet Uranus.'

De Dienst Vreemdelingenzaken zegt geen tijd meer te hebben voor een uitgebreid jaarverslag en houdt het sindsdien bij een louter statistisch jaarverslag. Wij vragen dat

5

http://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_officiële_nederlandse_vertaling.pdf

⁶ <http://www.federaalombudsman.be/sites/1070.b.fedimbo.belgium.be/files/jaarverslag-rapport-annuel-2015.pdf>, p.73

een publiek jaarverslag meer zou weergeven dan enkel cijfergegevens. Echte transparantie vraagt meer dan cijfers.

Een doorlichting van de Dienst Vreemdelingenzaken kan **nog andere pijnpunten** aan het licht brengen en biedt een kans om de klantvriendelijke en humane dienstverlening te organiseren vanuit een vernieuwde moderne federale immigratiedienst, wat de dienst nu niet is.

Die doorlichting kan best in alle objectiviteit gebeuren door academici en onderzoekers. Het is belangrijk dat daarbij ook een bevraging wordt voorzien van cliënten, de gebruikers, advocaten, middenveldorganisaties, enz. die in contact komen met de Dienst Vreemdelingenzaken.

Beleidsaanbevelingen:

-
- De Dienst Vreemdelingenzaken voldoet aan alle criteria van het '*Charter voor een klantvriendelijke overheid*'.
 - Er komen duidelijke criteria voor een aanvraag van humanitaire regularisatie en minstens wordt 'Commissie van Advies voor vreemdelingen' terug ingeschakeld voor het adviseren in deze dossiers.
 - De Dienst Vreemdelingenzaken houdt zich ten allen tijde aan Artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag dat stelt dat het belang van het kind in elk dossier de eerste overweging is. De Dienst voorziet in de nodige expertise zowel intern als extern.
 - De Dienst Vreemdelingenzaken maakt jaarlijks naast een statistisch jaarverslag, een inhoudelijk jaarverslag.
-

Herschrijven van het wetboek vreemdelingenrecht

De wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen van 15 december 1980 een vaak verbouwd vehikel.

Het herschrijven van het wetboek vreemdelingenrecht biedt kansen tot een meer geharmoniseerde en heldere wetgeving. De wet wordt niet aangepast of verstrengd, maar wordt gecoördineerd en opgefrist tot een leesbaar geheel in klare taal.

De huidige meerderheid wil het wetboek vreemdelingenrecht dan ook herschrijven. **Toch blijkt dat ze er eerst nog hun eigen stempel op willen drukken.** Tussen augustus

2015 en juli 2016 zijn er niet minder dan 11 wijzigingen doorgevoerd in de wet. Hierdoor zijn er nog een aantal koterijen toegevoegd.

Zo zijn er bijvoorbeeld artikel 52 -4 en artikel 53⁷ die gaan over asielzoekers die een gevaar zouden betekenen voor de openbare orde of veiligheid. Aan hen kan de status van vluchteling geweigerd worden en ze kunnen opgesloten worden tijdens hun asielprocedure.

Je kan je afvragen waarom deze artikelen zo nodig moesten toegevoegd worden, aangezien artikel 22 in diezelfde wet 22 zegt dat:

*'In de gevallen waarin de vreemdeling de openbare orde of de veiligheid van het land heeft geschaad, kan (de Minister) hem verplichten bepaalde plaatsen te verlaten, ervan verwijderd te blijven of in een bepaalde plaats te verblijven. <W 1996-07-15/33, art. 4, 012; Inwerkingtreding : 16-12-1996>
De overtreder kan teruggewezen of uitgezet worden.*

In de recente Algemene beleidsnota Asiel en Migratie 2017 lezen we dat er deze legislatuur door de administratie reeds een volledig en accuraat overzicht van de huidige stand van zaken van de vreemdelingenwet is gemaakt. Op dit ogenblik wordt de redactie hoofdstuk per hoofdstuk aangevat om tegen het einde van de legislatuur een volledig nieuw Migratiewetboek klaar te hebben.

Wij betreuren dat er geen externe expertise betrokken wordt bij dit belangrijke werk. Een nieuw migratiewetboek is best het resultaat van een proces van overleg en uitwisseling, met inbreng van academici, juristen, het middenveld en ervaringsdeskundigen. Een nieuw migratiewetboek maak je niet in een achterkamertje van een kabinet of een administratie.

Beleidsaanbevelingen:

-
- Het nieuw migratiewetboek moet het resultaat worden van een proces van overleg en uitwisseling, met inbreng van de deskundigheid van academici, juristen, het middenveld en ervaringsdeskundigen.
 - Verblijfstitels worden geharmoniseerd en beroepsprocedures vereenvoudigd en verbeterd.
-

Besluit

Er ligt nog heel wat werk op de regeringstafel. Werk waar middenveldorganisaties, academici en migranten zelf, heel graag hun schouders onder willen zetten om te komen tot een constructief migratiebeleid.

⁷ http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1980121530&table_name=wet

Met deze campagne reiken wij dan ook de hand aan de overheid om samen de constructieve passages uit het regeerakkoord aan te pakken.

We hopen van harte dat deze uitgestoken hand wordt aangenomen zodat we tot een gedragen en humaan beleid kunnen komen dat recht doet aan de migranten en de migratiesamenleving.

Intussen kan ieder van ons ervoor zorgen dat we in onze eigen communicatie over migratie wegblijven van eenzijdige framing die migranten verengt tot bedreiging of slachtoffer. Ieder van ons kan bijdragen tot verbindende communicatie. Alleen zo doen we recht aan het samenleven in verscheidenheid en rechtvaardigheid.

Brussel, 1 december 2016

ORBIT vzw ondertekende de 'Verklaring van Langemark'

Honderd jaar geleden joeg de Eerste Wereldoorlog 10 miljoen mensen op de vlucht.

Vandaag zijn wereldwijd meer dan 60 miljoen mensen op de vlucht: deels voor oorlog, maar ook door klimaatverandering, gebrek aan sociale bescherming, medische verzorging, onderwijs – kortom door gebrek aan toekomst.

Vanuit Langemark, waar vanaf de lente van 1915 de totale bevolking op de vlucht was, lanceert Wakker voor Vrede deze dringende oproep – de Verklaring van Langemark.

Wij verdragen niet langer dat te veel politici in België en Europa het egoïsme en de angst aanwakkeren, door muren op te trekken rond onze welvaart en de vreemde nieuwkomer niet op de eerste plaats als medemens in de ogen te kijken. Wij dagen alle beleidsmakers uit om moediger te zijn en hun medeburgers te betrekken in daden van gastvrijheid, integratie en solidariteit. Wij vragen meer inspanningen om de oorzaken van gedwongen migratie in de landen van herkomst weg te werken.

Wij zijn ten diepste verontwaardigd over het gemak waarmee Europa zijn waarden verloochent. Wij achten het immoreel dat bakens van beschaving zoals de conventie van Genève in vraag gesteld worden. Wij vinden het beschamend dat Europa zijn verantwoordelijkheid afwentelt op landen die nochtans minder draagkracht hebben. Wij roepen op tot een brede Europese beweging van groepen en mensen die Europa in woord en daad vrijwaren als een gastvrij, solidair en moreel hoogstaand continent.

Wij nemen het niet dat gezagsdragers de sfeer van angst en onveiligheid als gevolg van terreuraanslagen misbruiken, om vluchtelingen en migranten te stigmatiseren en zo hun eigen verantwoordelijkheid te ontlopen.

Wij roepen alle krachten in onze samenleving op om werk te maken van een cultuur van ontmoeting, omdat wij geloven dat elke waarachtige ontmoeting met een nieuwkomer de samenleving verrijkt en versterkt.

Wij moedigen media, journalisten, opiniemakers, ngo's, opvoeders, leerkrachten, kunstenaars, verenigingen... aan om nog meer inspanningen te leveren om mensen te verbinden. Wij pleiten ervoor de vele positieve verhalen de aandacht te geven die ze verdienen, zonder daarbij blind te zijn voor de problemen, die dienen benoemd en aangepakt te worden.

Wij engageren ons om in een vluchteling of migrant allereerst een (mede)mens te zien en te beseffen dat we allen gelijkwaardig zijn, hoezeer we ook van elkaar verschillen. Wij willen mee bouwen aan een breed draagvlak voor dialoog, ontmoeting en diversiteit. Wij nodigen al onze medeburgers uit om vluchtelingen en migranten te verwelkomen met concrete daden van solidariteit. Samen met alle nieuwkomers willen wij werk maken van een vredevolle samenleving – in ons dorp, onze stad, ons land, Europa, de wereld.

Langemark, 6 november 2016

JIJ OOK?

<http://vredeswakeslangemark.be/2016/11/07/lees-en-teken-de-verklaring-van-langemark/>